

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZEL ALAN YETERLİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN ANALİZİ¹

Recep KAHRAMANOĞLU*

Yusuf AY**

Özet

Sınıf öğretmenleri birden fazla dersten sorumlu olmaları nedeniyle diğer branş öğretmenlerinden yeterlikler bağlamında ayrılmaktadır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin çoklu disiplin ve disiplinler arası anlayışa dayalı yeterliklere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu nedenle yeterliklerin çerçevesinin ortaya konması ve bu yeterlikleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı da; sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyet, bölümü tercih etme sıralamaları, I. ve II. öğretim olma durumları, akademik ortalamaları değişkenleri açısından incelenmesi ve yeterlik algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim görmekte olan 188 öğretmen adayı (4. sınıf) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen, beşli likert türünde 39 maddeden ve 8 faktörden oluşan *Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlik Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçek, öğretmen adaylarına ait kişisel bilgiler ve Sınıf öğretmeni özel alan yeterliklerine ilişkin maddeler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının cinsiyete göre değişmediği, adayların bölümü tercih etme sıralamalarına göre puanlar arasında anlamlı farklılığın olmadığı, adayların I. ve II. öğretim olma durumlarına göre I. öğretim lehine anlamlı farklılık olduğu ve akademik başarılarına göre de puanlar ortalamaları arasında anlamlı derecede farklılık olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algılarının genel olarak “yeterli” seviyesinde olduğu görülmüş ve yeterlik algıları puanları arasındaki ilişkinin pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde anlamlı olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sınıf Öğretmeni, Özel Alan Yeterlikleri, Öğretmen Eğitimi, Akademik Başarı, Cinsiyet

¹ Bu çalışma 24-26 Mayıs 2012 tarihlerinde Rize’de düzenlenen 11. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda sunulan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi” başlıklı bildiri esas alınarak hazırlanmıştır.

* Öğr. Gör., Mustafa Kemal Üni., Eğitim Fak, Eğitim Bilimleri Bölümü, recepkahramanoglu@gmail.com

** Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üni, Eğitim Fak, İlköğretim Bölümü, yusufmoon@hotmail.com

**EXAMINATION OF THE PRIMARY TEACHER CANDIDATES'
SPECIAL FIELD COMPETENCE PERCEPTIONS AS TO
DIFFERENT VARIABLES**

Abstract

Because of the primary school teachers are responsible for a few courses, they are separated from the other branch teachers in terms of their proficiency. This situation requires the class teachers should have the competences depending on the understanding of multi-discipline and interdisciplinary. Thus, identification of the framework of these competences and determination of the factors affecting these competences has a great importance.

The aim of this study is to analyse the primary school teacher candidates' perception of particular field competencies in terms of gender, sequence of selecting the department, the status of being a member of day time education and evening education, general academic average as well as reveal the relationships between the perceptions of proficiency. 188 teacher candidates studying at Mustafa Kemal University, Department of Primary School Teaching constitute the sample of the research. The *Primary Teaching Special Content-Knowledge Competence Scale* that is developed by the researchers in form of five-item likert-type consisted of 39 items and 8 factors, is used for data collection.

According to the results of the research, primary school candidate teachers' perceptions regarding adequacy of special content-knowledge does not differ as to gender; there is no significant difference between the points given by the candidates considering their department preference; there is a significant difference in favor of day time education when the candidates' status of being a member of day time education and evening education, is considered. Finally, a significant difference is also determined between mean scores of the said candidates as to their academical achievement. The primary school candidate teachers' perception level appears to be at "sufficient" level in general and the relationship between the points of proficiency perception that arose in the positive direction as being at average and high level, is found meaningful.

Keywords: Primary teachers, special field competences, teacher education, academic achievement, gender.

Giriş

Eğitimin niteliğini etkileyen en büyük faktörlerden biri de kuşkusuz eğitim ve öğretimde aktif olarak görev alan öğretmenlerin niteliğidir (Bilgin, Tatar ve Ay, 2012). Gelecekte öğretmen eğitiminin nasıl bir nitelik taşıyacağı, öğretmenlerin sahip olması gereken rol ve yeterliklerin neler olacağı, öğretmenlik mesleğine girişte hangi yeterliklerin aranacağı ve öğretmen eğitiminde halen ne tür yetersizliklerin bulunduğu konusu oldukça önemli bir tartışma konusudur. Belirtilen hususlar toplumdan topluma ve kültürden kültüre değişmekle beraber; öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlik alanlarının ayrıntılı bir biçimde belirlenmesi her ülke açısından önem taşımaktadır (Gökçe 2003).

Yeterlik, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu; iş görenin kendinden beklenen rolleri beklenen nicelik ve nitelikte gerçekleştirilmesi; bir davranışı yapmak için gerekli bilgi ve beceriyi kazanmış olmak şeklinde tanımlanmaktadır (MEB, 2008). Öğretmen yeterlikleri kavramı, Bandura'nın Sosyal Öğrenme Kuramındaki öz-yeterlik kavramına dayanmaktadır. Sosyal öğrenme kuramına göre insanlar kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma ve kendilerini yansıtmaya kapasitesine sahiptir. Bandura, öz yeterliliği istenilen sonuca ulaşılabilmesi için kişinin kendi planlama ve kapasitesine olan inancı olarak tanımlamaktadır (Üstüner, Demirtaş, Cömert ve Özer, 2009).

Öğretmenlerden pek çok rol ve görev beklenmektedir. Bu roller geçmişte hep önemli olmuş, günümüzde önemi giderek artmış ve gelecekte de daha önemli bir hale gelecektir. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları temelde aynı olmakla ve öğretim işinin temelini oluşturmakla birlikte, bazı ayrıntılar ve zamanla ortaya çıkan gelişmelerden dolayı birtakım sorumluluklarında değişiklikler oluşabilmektedir. Bunların branşlar bazında da değişimi söz konusudur. Gelen ve Özer (2008)' e göre; geçmişte bilgiyi aktaran, bir başka deyişle öğrencilere ders veren kişiler olarak anlaşılmışsa da, günümüzde artık öğretmek yeterli görülmemekte, bununla birlikte rehberlik etme, kararlar ile ilgili gelecekteki sonuçların tahmin edilmesi, toplumsal süreçlerle meşgul olunması ve doğanın korunması ile ilgili çabalara katılması gereklidir. Öğretmen rollerindeki değişim öğretmen eğitiminde de yenilikleri gerekli kılmaktadır. Öğretmen yeterliklerinin öğretmen yetiştirme programında öğrenciye sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998).

Öğretmen yetiştirme konusunda 150 yılı aşkın bir deneyime sahip olan Türkiye'de, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar (1982, 1989, 1993, 1995, 1996, 1998) çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalara ek olarak 2002'de, öğretmenlik mesleğinin nitelikleri yeniden değerlendirilmeye alınmış; genel yeterlikler, genel kültür, özel alan ve eğitime-öğretme yeterlikleri alt başlıklarında ele alınmıştır (Demiral, Baydar ve Gönen, 2010). 2006'da YÖK ve MEB'in ortaklaşa yaptığı çalışmalar sonucu özel alan yeterlikleri yani öğretmenlik branşlarının tamamı için genel ve özel alan yeterliklerinin belirlenmiş ve bu yeterlikler 2008'de bakanlık tarafından kitap haline getirilmiştir.

Sınıf öğretmenleri birden fazla dersten sorumlu olmaları nedeniyle diğer öğretmenlerden ayrılmaktadır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin çoklu disiplin ve disiplinler arası anlayışa dayalı yeterliklere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu gerçekten hareketle, sınıf öğretmeni yeterlikleri ve performans göstergeleri belirlenirken yürüttüğü her bir dersin özel alan

bilgisi yerine söz konusu derslerin ortak tabanı ve bütünleştirici özellikleri dikkate alınmıştır. Sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri için 8 yeterlik alanı ve bu yeterlik alanları için ise 39 yeterlik belirlenmiştir. Her bir yeterlik için, yeterlik alanları, yeterlikler ve A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri belirlenmiştir (MEB, 2008: 154-171).

Bu yeterlik alanları ve yeterlik sayıları tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri Madde ve Yeterlilik Alanları

Yeterlik alanları	Yeterlikler
Öğrenme-öğretme ortamı ve gelişimi	8
İzleme ve değerlendirme	2
Bireysel ve mesleki gelişim- toplum ile ilişkiler	4
Sanat ve estetik	4
Dil becerilerini geliştirme	4
Bilimsel ve teknolojik gelişim	3
Bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme	8
Beden eğitimi ve güvenlik	6

Literatürde öğretmenlerin genel yeterliklerine ilişkin çalışmalar bulunmaktadır (Gözütok, 1995; Şeker, Deniz ve Görgeç, 2005; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007; Köksal, 2008; Gelen ve Özer, 2008; Küçüköğlü ve Kaya, 2009; Saban, 2009; Yerlikaya ve Öner, 2009; Aydın, Bıçak ve Kaya, 2010; Demiral, Baydar ve Gönen, 2010; Merter ve Camuzcu, 2010; Yurdağül, Erdem ve Seferoğlu, 2011; Bülbül ve Slogar, 2011). Branşlar bazında da araştırmalar mevcuttur (Baloğlu 2002; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Taşdemir, 2007; Karacaoğlu, 2008; Dede, 2008). Öğretmen eğitimi ve yeterlilikler üzerine yapılan bu çalışmalarda öğretmenlerin yeterliklerinin arttıkça daha nitelikli öğrencilerin yetiştirilebileceği vurgulanmaktadır (Mentitaş Taş, 2004; Gözütok, 1995; Gürkan, 1993). Fakat sınıf öğretmenliği alanında özel alan yeterlilikler hakkında yapılan araştırma sınırlı sayıdadır (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Kılıç, 2007; Kuşoğlu, 2004; Akpınar ve diğ., 2004). Demiral, Baydar ve Gönen (2010) sınıf öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada; bayan ve erkek adayların sanat ve estetik ile beden eğitimi ve güvenlik yeterlik alanlarında farklılıklara sahip olduklarını; yine bayan ve erkek adayların bireysel sorumluluk ve sosyalleşme ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler alanları konusundaki fikirlerinin birbirine yakın olduklarını belirtmiştir. Ayrıca; adayların akademik başarısı arttıkça sınıf öğretmenlerinin meslek bilgisiyle ilgili yeterliliklere sahip olma oranı artmaktadır.

Sınıf öğretmenliği gibi farklı disiplinleri içeren bir branşın özel alan yeterliklerine etki eden faktörlerin belirlenmesinin, öğretmen yetiştirme programlarına ve hizmet içi öğretmen yetiştirme programlarına ışık tutacağı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda yapılan araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

- Sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyete göre özel alan yeterlilikleri puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Sınıf öğretmenliği bölümünü tercih etme sıralamalarına göre adayların özel alan yeterlilikleri puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- I. ve II. Öğretimde öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilikleri puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Sınıf öğretmeni adaylarının akademik başarılarına göre özel alan yeterlilikleri puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
- Genel olarak sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlilikleri nasıldır?
- Sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algıları arasındaki ilişki nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma ile 2008 yılında MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” bağlamında sınıf öğretmeni adaylarının kendi alanlarıyla ilgili yeterlikleri konusunda algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile ve bir boyutu ile de ilişkisel yöntemlerden de korelasyonel yöntemi çerçevesinde tasarlanmıştır. Bu bağlamda adayların yeterlik algılarına yönelik mevcut durum ve koşullar olduğu gibi ortaya konulmaya çalışılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010: 21).

Evren ve Örneklem

Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış olup örneklemini 2011-2012 Akademik yılında MKÜ Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği programlarında öğrenimine devam eden 218 dördüncü sınıf öğretmen adayından 188 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Tablo 2: Örneklem İlişkin Değerler

Örneklem	Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	103	54,8
	Bayan	85	45,2
Tercih Sırası	1-5	75	39,9
	6-10	62	33,0
	11-15	29	15,4
	16 ve sonrası	22	11,7
Öğretim Türü	I. Öğretim	115	61,2
	II. Öğretim	73	38,8
Genel Not Ortalaması	1,75-2,50	27	14,4
	2,51-3,00	112	59,6
	3,01-4,00	49	26,0

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlikleri” referans alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Veri toplama aracı 2 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcının kişisel bilgilerinden oluşmaktadır. Kişisel bilgiler içerisinde, öğretmen adaylarının cinsiyeti, tercih sırası, öğrenim türü ve genel not ortalaması yer almaktadır. İkinci bölüm ise öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri için belirlenen;

- Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim,
- İzleme ve Değerlendirme,
- Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler,
- Sanat ve Estetik,
- Dil Becerilerini Geliştirme,
- Bilimsel ve Teknolojik Gelişim,
- Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme
- Beden Eğitimi ve Güvenlik

alt alanları hakkında belirlenen alt yeterliklere ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerine göre belirlemek için 5’li likert tipinde kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Ölçekte “*Kesinlikle Katılıyorum (5) → Kesinlikle Katılmıyorum (1)*” şeklinde beşli likert tipi bir derecelendirme kullanılmıştır. Oluşturulan ölçek açıklık, anlaşılabilirlik ve kapsam açısından değerlendirilmesinde Eğitim Bilimleri, İlköğretim ve Türkçe Eğitimi uzmanlarının görüşleri alınarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Bu aşamadan sonra anket, 115 öğretmen adayından oluşan ön uygulamaya tabii tutulmuş ve buradan gelen sonuçlara göre faktör analizi yapılmıştır. Ön uygulama yapılan örneklem 2010-2011 akademik yılında sınıf öğretmenliği programında son sınıfta öğrenimine devam eden adaylardan oluşmaktadır. Bu bağlamda asıl uygulamanın yapıldığı örneklemden farklıdır. Faktör analizi yapılmadan önce verilerin faktör analizine uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testiyle test edilmiştir. 39 maddenin faktör analizi için KMO değeri 0.72 ve Barlett testi sonucu [6248.175/ $p < 0.000, df = 741$] olarak bulunmuştur. Veriler üzerinde faktör analizi yapılabilmesi için minimum KMO değeri 0.60 olarak önerilmektedir (Pullant, 2001). Bu durumda elde edilen KMO değeri önerilen KMO değerinden yüksektir ve verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Verilerin faktör analizine uygun olduğu belirlendikten sonra 39 madde döngüsüz metot kullanılarak maksimum faktör sayısı incelenmiş ve maddelerin 10 faktörde toplandığı tespit edilmiştir. Ancak ölçek geliştirme sürecinde 8 faktörlü bir yapının elde edilmesi amaçlandığı

için temel bileşenler tekniği ile oblik döndürme faktör çözümlemesi sonuçları 8 faktörle sınırlandırılmıştır. Ölçeğin 8 faktörü arasında ilişki olmasından dolayı bu döndürme tekniği kullanılmıştır. Bu işlem sonucunda toplam varyansın %69.54'nü açıklayan 8 faktörlü bir yapı elde edilmiştir.

Büyüköztürk (2010)'a göre maddelerin yer aldıkları faktörlerdeki yük değerlerinin yüksek olması gerekir. Faktör yük değerinin 0,40 ya da daha yüksek olması seçim için iyi bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Yine maddelerin tek bir faktörde yüksek yük değerine sahip olması gereklidir. Bir maddenin faktörlerdeki en yüksek yük değeri ile bu değerden sonra en yüksek olan yük değeri arasındaki farkın olabildiğince çok olması gereklidir. Yüksek iki değer arasındaki bu farkın en az 0,10 olması önerilmektedir. Maddelerin faktör yüklerinin 0,42 ile 0,79 arasında değiştiği belirlenmiştir. Bu işlemlerin ardından faktör yük değeri 0,79 ile 0,42 arasında değişen, 39 madde ve 8 faktörden oluşan bir ölçek elde edilmiştir. Tespit edilen faktörlerde toplanan maddelerin içerikleri ve kuramsal yapı dikkate alınarak birinci faktör “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim”; ikinci faktör “İzleme ve Değerlendirme”; üçüncü faktör “Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplum İle İlişkiler”; dördüncü faktör “Sanat ve Estetik”; beşinci faktör “Dil Becerilerini Geliştirme”; altıncı faktör “Bilimsel ve Teknolojik Gelişim”; yedinci faktör “Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme” ve sekizinci faktör ise “Beden Eğitimi ve Güvenlik” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 3: Faktörlerin Madde Sayıları, Faktör Yükleri ve Örnek Maddeler

Yeterlik Alanları	Madde Sayısı	Faktör Yükleri	Cronbach α	Örnek Maddeler
Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim	8	0,51-0,65	0,76	Gelişim ve öğrenme ile ilgili kavramları ve ilkeleri uygulayabilirim.
İzleme ve Değerlendirme	2	0,52-0,63	0,84	Öğrencilerin öğrenim sürecinde gelişim düzeylerini inceleyebilirim.
Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler	4	0,42-0,54	0,74	Öğrencilerin mesleki gelişimini artırıcı faaliyetler yapabiliyorum.
Sanat ve Estetik	4	0,43-0,69	0,77	Öğrenme sürecinde sanatsal etkinlikleri kullanabilirim.
Dil Becerilerini Geliştirme	4	0,67-0,76	0,83	Öğrencilerin okuma ve yazma becerilerini geliştirebilirim.
Bilimsel ve Teknolojik Gelişim	3	0,56-0,70	0,83	Öğrencilerin teknolojik ve bilimsel kavramları doğru ve etkin kullanmalarını sağlayabilirim.
Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme	8	0,47-0,79	0,78	Öğrencilerde doğayı sevme ve koruma anlayışı geliştirebilirim.
Beden Eğitimi ve Güvenlik	6	0,44-0,78	0,77	Öğrencilere ferdi sporlar ve takım sporları ile ilgili motor becerileri kazanmalarına yardımcı olabilirim.

Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,75 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğe ait spearman – Brown değerinin 0,970 olduğu görülmüş ve Guttman Split-Half değeri de

0, 722 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte kullanılan beşli derecelenmeye karşılık gelen aralıklar şöyledir.

Tablo 4: Ortalamaların Yorumlanmasında Kullanılan Değerler

Puan aralığı	Dereceleme	Yorum
1,00 – 1,80	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok yetersiz
1,81 – 2,60	Katılmıyorum	Yetersiz
2,61 – 3,40	Kararsızım	Orta
3,41 – 4,20	Katılıyorum	Yeterli
4,21 – 5,00	Kesinlikle Katılıyorum	Çok yeterli

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS paket programı kullanılmıştır. Ölçekte yapılan normallik test sonucu anlamlılık değeri 0.083 ve homojenlik anlamlılık değeri ise 0,147 dir. Bu bağlamda dağılım hem normal hem de homojendir denebilir. Verilerin analizinde parametrik testler kullanılmalıdır. Adayların cinsiyetlerine ve öğretim türlerine göre özel alan yeterlilik algılarının karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t-testi, akademik başarılarına ve tercih sıralarına göre özel alan yeterlilik algılarının karşılaştırılmasında da ANOVA testi kullanılmıştır. Yeterlikler arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla da korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular verilmiştir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorum yapılmıştır. Adayların özel alan yeterliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesine yönelik bağımsız gruplar t testi sonuçları tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	x	ss	sd	t	p
Kadın	83	4,13	16,89	183	1,023	0,30
Erkek	102	4,06	22,01			
Toplam	185					

Tablo 5’e göre kadın öğretmen adaylarının yeterlik ortalaması 4,13 iken erkek öğretmen adaylarının ortalaması 4,06’dır. Yapılan bağımsız gruplar t testi sonucuna göre erkek ve kadınlar arasındaki bu fark anlamlı değildir [$t(183) = 1.023, p > 0.05$]. Bu bağlamda sınıf öğretmeni adaylarında özel alan yeterliklerinin cinsiyete göre değişmediği söylenebilir. Cinsiyet faktörünün adayların özel alan yeterliklerinde anlamlı bir etkiye neden olmaması; cinsiyete yönelik duyuşsal niteliklerin alan yeterliklerine yansıyacak derecede bir fonksiyona sahip olmadığı ya da bu fonksiyonun 4 yıldır aynı ortam ve şartlarda öğrenim gören adaylarda artık işlemediği yorumunu da beraberinde getirmektedir.

Tablo 6: Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Bölümü Tercih Etme Sıralarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Gruplar	n	x	ss	F	p
1-5	75	4,18	16,93		
6-10	62	4,12	17,56		
11-15	29	3,94	13,27	2,183	0,09
16 ve üzeri	22	3,96	35,13		
Toplam	188	4,10	19,81		

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen adaylarının yeterlik algıları konusunda sınıf öğretmenliği bölümünü tercih etme sırasına göre 0,05 düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Bu bağlamda sınıf öğretmenliği bölümünü tercih etme sıralamalarının adayların özel alan yeterlik algılarını etkilemediği görülmektedir. Adayların bölüm tercihlerini etkileyen birçok faktör olabilir. Ayrıca bu faktörler eğitim fakültesinde öğrenime devam ederken aday üzerinde etkisini yitirebilir ve adayın mesleğine yönelik özel alan yeterliğini etkilemeyebilir. Bunun yanında fakültede aldığı derslerin özel alan yeterliğine olan etkisi bölümü tercih etme nedeni gibi faktörleri zamanla söndürebilir.

Tablo 7: Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin I. ve II. Öğretim Olma Durumlarına Göre Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları

Öğretim Türü	n	x	ss	sd	t	p
I.Öğretim	115	4,22	20,00	186	4,595	0,00*
II. Öğretim	73	3,89	16,79			
Toplam	188					

* $p<0,01$

Tablo 7'ye göre, birinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının ortalamaları 164,74 iken, II. Öğretimde öğrenim gören öğretmen adayların ortalaması 151,84'tür. Bağımsız gruplar t testi sonucuna göre öğretmen adaylarının yeterlik algıları öğretim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,01$). Bu farklılık birinci öğretimde öğrenim gören öğretmen adaylarının lehinedir. I.ve II. Öğretim öğrencilerinin üniversiteye giriş puanları doğrultusunda tercih yaptıkları göz önüne alınırsa I. öğretim öğrencilerin giriş puanlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu bağlamda özel alan yeterliklerine ilişkin görüşlerine de bu durum doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemiş olabilir. Ayrıca I. Öğretim öğrencileri gündüz saatlerinde II. Öğretim öğrencileri de genellikle akşam saatlerinde derslere devam etmektedirler. Gerek öğrencilerde gerekse akademik personelde günün vermiş olduğu yorgunluk dezavantajını göz önünde bulundurursak bu durumun derslerin yürütülmesine ve dolayısıyla öğrencilerin alan yeterlik algılarına etki ettiğini belirtmek mümkündür.

Tablo 8: Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Akademik Başarılarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Gruplar	n	x	ss	F	P	Fark olan gruplar
1,75- 2,50	27	3,65	23,79			
2,51- 3,00	112	4,18	17,17	14,21	0,00*	1-2
3,01- 4,00	49	4,14	18,35			1-3
Toplam	188	4,10	19,81			

* p<0,01

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarından akademik ortalaması düşük (1,75-2,50) olanların yeterlik algısı ortalaması 142,23; orta düzeyde (2,51- 3,00) olanların ortalaması 163,19; yüksek (3,01-4,00) olanların ortalaması ise 161,59'dur. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yeterlik algıları konusunda akademik ortalamalarına göre 0,05 düzeyinde anlamlı farklılık vardır (p<0,01). Bu farklılık akademik ortalaması düşük olanlarla orta düzeyde olan öğretmen adayları ve düşük olanlarla yüksek olanlar arasındadır. Aritmetik ortalamalara bakıldığında bu fark akademik ortalamaları orta düzeyde ve yüksek düzeyde olan öğretmen adayları lehinedir. Bu bağlamda akademik yönden başarı gösteren öğrencilerin duyuşsal anlamda da özel alan yeterliklerine ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

Tablo 9: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yeterlik Algıları

Yeterlik Alanları	x	ss	Derece
Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim	4,12	4,35	Yeterli
İzleme ve Değerlendirme	3,99	1,41	Yeterli
Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplum İle İlişkiler	4,04	2,31	Yeterli
Sanat ve Estetik	4,07	2,29	Yeterli
Dil Becerilerini Geliştirme	4,22	2,84	Çok yeterli
Bilimsel ve Teknolojik Gelişim	3,80	1,95	Yeterli
Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme	4,18	4,93	Yeterli
Beden Eğitimi ve Güvenlik	3,93	4,02	Yeterli
Toplam	4,09	19,81	Yeterli

Tablo 9'da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının farklı alanlardaki yeterlik algıları 3,80 ile 4,22 arasındadır. En yüksek yeterlik algısı (4,22) "dil becerilerini geliştirme" alanında iken en düşük yeterlik algısı (3,80) ile "bilimsel ve teknolojik gelişim" alanındadır.

Tablo 10: Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkiler

Yeterlik Alanları	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8
B1 (Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim)	1							
B2 (İzleme ve Değerlendirme)	0,583*	1						
B3 (Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplum İle İlişkiler)	0,704*	0,489*	1					
B4 (Sanat ve Estetik)	0,663*	0,581*	0,582*	1				
B5 (Dil Becerilerini Geliştirme)	0,668*	0,572*	0,618*	0,675*	1			
B6 (Bilimsel ve Teknolojik Gelişim)	0,648*	0,521*	0,528*	0,588*	0,728*	1		
B7 (Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme)	0,759*	0,640*	0,698*	0,754*	0,744*	0,726*	1	
B8 (Beden Eğitimi ve Güvenlik)	0,547*	0,479*	0,285*	0,615*	0,503*	0,513*	0,508*	1

N=188, *p< 0.01 (2-Yönlü)

Tablo 10 incelendiğinde “İzleme ve Değerlendirme” ile “Bireysel ve Mesleki Gelişim-Toplum İle İlişkiler” alanı, “İzleme ve Değerlendirme” ile “Beden Eğitimi ve Güvenlik” alanı ve “Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplum İle İlişkiler” ile “Beden Eğitimi ve Güvenlik” alanları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Öğretmen adaylarının diğer alanlarındaki yeterlik algıları arasında ise pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler vardır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algısı araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlik Ölçeği” ile belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algıları yeterli düzeyde (4,09) olduğu görülmektedir. Adayların farklı alanlardaki yeterlik algısı ortalamaları ise 3,80 ile 4,22 arasında değişmektedir. En yüksek yeterlik algısı (4,22) “dil becerilerini geliştirme” yeterlik alanında iken en düşük yeterlik algısı (3,80) ile “bilimsel ve teknolojik gelişim” alanlarındadır. Yeterlik algısı ortalaması “Bireysel Sorumluluk ve Sosyalleşme” alanında 4,18; “Öğrenme-Öğretme Ortamı ve Gelişim” alanında 4,12; “Sanat ve Estetik” alanında 4,07; “Bireysel ve Mesleki Gelişim- Toplum İle İlişkiler” alanında 4,04; “İzleme ve Değerlendirme” alanında 3,99 ve “Beden Eğitimi ve Güvenlik” alanında ise 3,93’tür.

İlgili literatür incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik algılarıyla ilgili araştırmalara rastlamak mümkündür. Yapılan araştırmalarda sınıf öğretmeni adaylarının genel olarak özel alan yeterlikleri bakımından kendilerini yeterli gördükleri (Kuğuoğlu, 2004; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Kılıç, 2007) ortaya çıkmaktadır. Akpınar ve diğ. (2004) tarafından yapılan bir çalışmada ise sınıf öğretmeni adaylarının kendilerini özel alan yeterliği konusunda orta düzeyde yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Karacaoğlu (2008)’nin ilköğretim öğretmenleri üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına göre de öğretmenler kendilerini meslek bilgisi ve kendilerini geliştirme konularında çok yeterli görürken alan bilgisi ve ulusal- uluslar arası değerler konusunda oldukça yeterli görmektedirler. Yine ilköğretim öğretmenleri üzerinde yapılan farklı bir çalışmada da öğretmenlerin öğretmenlik mesleği genel yeterlik algılarının genelde “iyi” düzeyde (Taşar, 2012) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gelen ve Özer (2008) ise öğretmen adayları kendilerini öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri konusunda görevdeki öğretmenlerden daha yeterli görmektedirler.

Yapılan birçok çalışmada farklı branşlardaki öğretmen adaylarının da öğretmenlik mesleği yeterlik algılarının yüksek düzeyde çıktığı görülmektedir (Coşkun, Özer ve Tiryaki, 2010; Coşkun ve diğ, 2009; Yeşil, 2009; Öztürk, 2009; Karacaoğlu, 2008; Dede, 2008;

Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Gelbal ve Kelecioğlu, 2007; Taşdemir, 2007; Karaca, 2004; Baloğlu 2002). Genel olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği genel ve özel yeterlik algı düzeylerinin yüksek çıkması onların mesleki açıdan duydukları öz güveni ortaya koymaktadır. Bu özgüvenin olumlu yanlarının olmasıyla birlikte olumsuz tarafları da vardır. Örneğin adayların mesleki açıdan eksiklerini görmeleri noktasında bir zafiyet oluşturması da beklenebilir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, sınıf öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algısı ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. İlgili literatürde öğretmen adaylarının yeterlik algılarında anlamlı farklılık olmadığını ortaya koyan çalışmaların (Coşkun, Özer ve Tiryaki, 2010; Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Coşkun, Gelen ve Öztürk, 2009) yanında bazı araştırmalarda (Aktaş ve Walter, 2005; Çapri ve Çelikkaleli, 2008) kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demiral, Baydar ve Gören (2010) sınıf öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada; kadın ve erkek adayların sanat ve estetik ile beden eğitimi ve güvenlik yeterlik alanlarında farklılıklara sahip olduklarını; yine kadın ve erkek adayların bireysel sorumluluk ve sosyalleşme ile bilimsel ve teknolojik gelişmeler alanları konusundaki fikirlerinin birbirine yakın olduklarını belirtmiştir.

Yapılan araştırmanın sonuçlarından diğeri ise sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri bölümü tercih etme sıralarına göre özel alan yeterliklerine yönelik algılarında anlamlı bir farklılaşma olmadığı ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenliği tercihi sıralamasının adayların özel alan yeterliklerine yönelik algılarını etkilememesi adayların diğer tercihlerinin de sınıf öğretmenliği olması ya da öğretmenliğe yönelik olması şeklinde açıklanabilir. Bölüm tercihinde farklı değişkenlerin de işe koşulması (ulaşım, yaşadığı yere yakınlık, aile etkisi gibi) adayların özel alan yeterliliklerine yansımamış olabileceğini bize gösterebilir. Üzerinde durulması gerekebilecek bir diğer durum ise adayların lisans öğrenim süreçlerinde tercih faktörünün zamanla etki dışı kalmış olabileceğidir. Araştırmamızdaki sonuçlardan bir başkası sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik alanları arasında olumlu yönde orta ve yüksek bir ilişki bulunmasıdır. Bu ilişki öğretmen adaylarının bir alandaki yeterlik algısının artmasının diğer alanlardaki yeterlik algılarına olumlu etkisi olacağını göstermektedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusu ise; sınıf öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algısı ortalamalarında akademik başarılarına göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Bu farkın akademik başarıları orta ve yüksek olan öğretmen adaylarının lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının akademik ortalamaları arttıkça öğretmenlik mesleğiyle ilgili yeterlikleri de kazandıkları ortaya çıkmaktadır. Bunda öğretmen adaylarının yükseköğretim süreci boyunca aldıkları eğitimin kalitesi ve bireysel çabaları önemli derece etken olmuş

olabilir. Demiral, Baydan ve Gören (2010) sınıf öğretmen adayları üzerine yaptıkları çalışmada adayların akademik başarısı arttıkça sınıf öğretmenlerinin meslek bilgisiyle ilgili yeterliliklere sahip olma oranı artmaktadır. Ancak Coşkun, Özer ve Tiryaki (2010)'nin yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının akademik başarılarına göre yeterlik algıları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığını sonucuna varılmıştır. Buna ilaveten öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümün öğretim türüne (I. öğretim, II. öğretim) göre özel alan yeterlik algılarında I. öğretim lehine anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Coşkun, Özer ve Tiryaki (2010)'nin Türkçe öğretmeni adaylar üzerinde yaptığı araştırmada ise anlamlı fark II. öğretim lehine çıkmıştır.

Öneriler

- Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarına adayların özel alan yeterliklerinin artırılması amacıyla özel alanlara yönelik seçmeli dersler konulabilir.
- Sınıf öğretmeni yetiştirme programlarına “bilimsel ve teknolojik gelişim” özel yeterlik alanının geliştirilmesine yönelik, alan eğitiminde kullanabileceği uygulamalı teknoloji becerileri dersi eklenebilir.
- Akademik başarıları düşük olan adaylarda; özel alan yeterliliklerinin geliştirilmesi yönünde tamamlayıcı seminer, konferans ve paket programlar yapılarak, bu adayların ileride meslek hayatlarında alana yönelik karşılaşılabilecekleri sorunları engelleme yoluna gidilebilir.
- I. ve II. Öğretimde öğrenim gören adaylarda özel alan yeterlikleri arasındaki farkın giderilmesi ve II. Öğretim öğrencilerinin alan yeterliliklerinin artırılmasına yönelik; I. ve II. öğretimde öğrenim gören adayların birlikte etkileşimde bulunabilecekleri öğretmenlik uygulaması dersi ortak etkinlikleri yaptırılabilir.
- Öğretmen adaylarının bir alandaki yeterlik algısının artmasının diğer alanlardaki yeterlik algılarına olumlu etkisinden hareketle adayların genel olarak yeterlik algılarının yükseltilebilmesi ve düşük olan alanların diğerleri ile desteklenmesi yoluna gidilebilir.

Kaynaklar

- AKPINAR, B., TURAN, M. ve TEKATAŞ, H. (2004). *Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlilikleri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- AKTAĞ, I. ve WALTER J. (2005). Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterlilik Duygusu. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, III (4), 127-131.

- ALTUNÇEKİÇ, A., YAMAN, S. ve KORAY, Ö. (2005). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1), 93-102.
- AYDIN, B., BIÇAK, B. ve KAYA, S. (2010). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Yeterliklerini Kazanma Düzeylerine İlişkin Algıları*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2010. Elazığ Fırat Üniversitesi <http://usos2010.firat.edu.tr/bildiriler/> adresinden 25 Aralık 2012 tarihinde erişilmiştir.
- BALOĞLU, N. (2002). Türkiye’de İlköğretim Birinci Kademedeki Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Davranış Yönetimi Yeterlikleri. *G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 21-29.
- BİLGİN, İ., TATAR, E. ve AY, Y. (2012). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Teknolojiye Karşı Tutumlarının Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB)’ ne Katkısının İncelenmesi*, X. Ulusal Fen ve Matematik Eğitimi Kongresi (27-30 Haziran), Niğde Üniversitesi
- BÜLBÜL, Ş.M. ve SLOGAR, S.M. (2012). *Öğretmen Özel Alan Yeterlilikleri Ne Kadar Özel: Pedagojik Alan Bilgisinin Yapısının Yeniden Gözden Geçirilmesi*, X. Ulusal Fen ve Matematik Eğitimi Kongresi (27-30 Haziran), Niğde Üniversitesi
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2010). “*Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*”, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., ÇAKMAK, E.K., AKGÜN, Ö.E., KARADENİZ, Ş ve DEMİREL, F. (2010). “*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*”, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- COŞKUN, E., GELEN, İ. ve ÖZTÜRK, E. P. (2009). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Yeterlik Algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (12), 140-163.
- COŞKUN, E., ÖZER, B. ve TİRYAKİ, N. E. (2010). Türkçe Öğretmen Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algılarının Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (2010), 123-136.
- ÇAPRI, B. ve ÇELİKKALELİ, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 33-53.
- DEDE, Y. (2008). Matematik Öğretmenlerinin Öğretimlerine Yönelik Yeterlik Algıları”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 741-757.

- DEMİRAL, H., BAYDAR, F. ve GÖNEN, İ. (2010). *Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterlilikleri Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri*, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2010. Elazığ Fırat Üniversitesi <http://usos2010.firat.edu.tr/bildiriler/> adresinden 25 Aralık 2012 tarihinde erişilmiştir.
- GELBAL, S. ve KELECİOĞLU, H. (2007). Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Hakkındaki Yeterlik Algıları ve Karşılaştıkları Sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- GELLEN, İ. ve ÖZER, B. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerine Sahip Olma Düzeyleri Hakkında Öğretmen Adayları Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:5(9), 39-55.
- GÖKÇE, E. (2003). “*Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları, Uluslar arası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı*” (27 Ağustos-2 Eylül 1995), Ankara, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- GÖZÜTOK, F. D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları*, Ankara: Ekin Yayıncılık
- GÜRKAN, T. (1993). İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ile Benlik Kavramları Arasındaki İlişki. Ankara: Sevinç Matbaası
- KAHYAOĞLU, M. ve YANGIN, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Özyeterliliklerine İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 73-84.
- KARACA, E. (2004). *Öğretmen Adaylarının Planlama ve Öğretim Süreci Yeterliliklerine İlişkin Algıları*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004. 10.10.2012 tarihinde <http://www.pegem.net/akademi/index.aspx> adresinden alınmıştır.
- KARACAOĞLU, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (I), 70-97.
- KILIÇ, A. (2007). Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programında Yer Alan Derslerin Öğrenilme Düzeyi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 136-145
- KÖKSAL, N. (2008). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerinin Öğretmen, Müdür ve Bakanlık Yetkilileri Tarafından Değerlendirilmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1) 23, 36-46
- KUĞUOĞLU, İ. H. (2004). *Sınıf Öğretmenliği Mezunu Aday Öğretmenlerin Kendi Algılarına Göre Sınıf Yönetimi Alanındaki Yeterliliklerini Algılamalarına Dair*

- Görüşleri ve Önerileri.* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. 12.11.2012 tarihinde <http://www.pegem.net/akademi/index.aspx> adresinden alınmıştır.
- KÜÇÜKOĞLU, A. ve KAYA, H. İ. (2009). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterliklerine İlişkin Algıları.* 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu 21-23 Mayıs 2009. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Bildiri Özetleri (CD).
- MEB (2008). *Öğretmenlik Yeterlikleri, Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri.* Ankara: MEB Yayınları.
- MENTİŞ TAŞ, A. (2004). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.*37(1), 28-54
- MERTER, F. ve CAMUZCU, S. (2010). “*Bilgi Toplumunda İlköğretim Öğretmeninin Nitelikleri*”. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu 20-22 Mayıs 2010. Elazığ Fırat Üniversitesi
- ÖZBEK, R., KAHYAOĞLU, M. ve ÖZGEN, N. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi,* 9 (2), 221-232.
- ÖZTÜRK, M. K. (2009). “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Okul, Aile ve Toplum İlişkileri Yeterlik Alanına İlişkin Görüşleri ve Öz Değerlendirmeleri”. *Bilgi,* S: 49, 113-126.
- PULLANT, J., (2001), “*SPSS Survival Manual. A Step-By-Step Guide to Data Analyses Using SPSS for Windows*”, Philadelphia, PA. Open University Press.
- SABAN, A. (2009). “*Sınıf Öğretmeni Adaylarının Temel Teknoloji Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi*”. 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu 21-23 Mayıs 2009. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Bildiri Özetleri (CD).
- ŞEKER, H., DENİZ, S. ve GÖRGEN, İ. (2005). “Tezsiz Yüksek Lisans Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Yeterlikleri Üzerine Değerlendirmeleri”. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi.* 42: 237-253 Web: <http://www.pegem.net/akademi/3-668-Prospective-Teachers-Assessment-of-Teacher-Competencies-.aspx> Erişim Tarihi: 16.12.2012.
- TAŞAR, H. (2012). İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Yeterlik Algılarının İncelenmesi (Adıyaman Örneği), *Verimlilik Dergisi,* 2012/4, 67-77.
- TAŞDEMİR, M. (2007). Sınıf Öğretmenlerinin Okul, Meslektaşları ve Kendi Mesleki Yeterliklerini Algılamaları. *Milli Eğitim,* (174), 171-192.

- ÜSTÜNER, M., DEMİRTAŞ H., CÖMERT, M. ve ÖZER, N. (2009). Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öz- Yeterlik Algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, (17), 1- 16.
- YERLİKAYA, O. ve ÖNER, Ü. (2009). “Sınıf Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretimi Konusundaki Yeterliliklerine İlişkin Görüşleri”. 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu 21-23 Mayıs 2009. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
- YEŞİL, R. (2009). Sosyal Bilgiler Aday Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Yeterlikleri (Kırşehir Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 23-48.
- YÖK (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara.
- YURDAGÜL, H., ERDEM, M. ve SEFEROĞLU, S. (2010). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliliklerine İlişkin Öğretmen Yetiştiren Kurumlardaki Öğretim Elemanlarının Görüşleri*, Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II, 16–18 Mayıs 2010